



TPO

Jyväskylän kansalaisopisto
Taiteen perusopetus

Jyväskylän kansalaisopisto,
Tpo-teatteri

**Teatteritaiteen taiteen perusopetuksen
yleisen oppimäärän**

OPETUSSUUNNITELMA

Jyväskylän kansalaisopiston Tpo-teatteri toimii kulttuuri- ja liikuntalautakunnan alaisuudessa. Toiminta perustuu lakiin taiteen perusopetuksesta (633/1998) sekä sitä täydentävään asetukseen (813/1998). Opetushenkilöstön kelpoisuus perustuu asetukseen opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (986/1998).

Tämä opetussuunnitelma perustuu Opetushallituksen 20.9.2017 vahvistamaan taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteisiin (OPH-2069–2017). Koulutuksen järjestäjä ei voi jättää noudattamatta tai poiketa opetussuunnitelman perusteista.

Jyväskylän kulttuuri- ja liikuntalautakunta on hyväksynyt tämän opetussuunnitelman 6.6.2018.

Tpo-teatterin toiminnassa noudatetaan Jyväskylän kaupungin ja Jyväskylän kansalaisopiston tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmia.

SISÄLTÖ

1. TPO-TEATTERIN TOIMINTA-AJATUS.....	1
2. TOIMINNAN ARVOT.....	1
3. OPPIMISKÄSITYS, OPPIMISYMPÄRISTÖ JA TYÖTAVAT.....	1
3.1 Oppimiskäsitys.....	1
3.2 Oppimisympäristö.....	1
3.3 Työtavat.....	2
4. TOIMINTAKULTTUURI.....	2
5. OPINTOJEN LAAJUUS JA RAKENNE.....	2
6. OPETUKSEN YLEISET TAVOITTEET.....	3
7. TPO-TEATTERIN YHTEISTEN OPINTOJEN TAVOITTEET JA SISÄLLÖT OPINTOKONAISUUKSITTAIN.....	4
7.1 Teatteri 1 ja Teatteri 2.....	4
7.1.1 Opetuksen tavoitteet.....	4
7.1.2 Opetuksen sisällöt.....	4
8. TPO-TEATTERIN TEEMAOPINTOJEN TAVOITTEET JA SISÄLLÖT TAVOITEKOKONAISUUKSITTAIN.....	6
8.1 Teatteri 3 ja Teatteri 4.....	6
8.1.1 Opetuksen tavoitteet.....	6
8.1.2 Opetuksen sisällöt.....	7
9. Oppimisen arviointi ja arvioinnin kohteet.....	8
9.1 Oppimisen arviointi.....	8
9.2 Arvioinnin kohteet.....	9
10. OPPIMÄÄRÄN YKSILÖLLISTÄMINEN.....	9
11. OPPILAAXI OTTAMISEN PERIAATTEET JA SUORITETTujen OPINTOJEN HYVÄKSI LUKEMINEN.....	9
12. YHTEISTYÖ.....	10
12.1 Yhteistyö kansalaisopistossa.....	10
12.2 Yhteistyö huoltajien ja muiden tahojen kanssa.....	10
13. TOIMINNAN JATKUVA KEHITTÄMINEN.....	10

LIITTEET

1. TPO-TEATTERIN TOIMINTA-AJATUS

Jyväskylän kansalaisopiston Tpo-teatteri järjestää lapsille ja nuorille tavoitteellista tasolta toiselle etenevää yleisen oppimäärän mukaista teatteritaiteen taiteen perusopetusta sekä muuta taiteiden edistämiseen liittyvää toimintaa.

Opinnot vahvistavat oppilaiden aktiivista toimijuutta ja teatteritaiteen ymmärrystä sekä rohkaisevat oppilasta luovuuden ylläpitoon ja kehittämiseen sekä yksilönä että vuorovaikutuksessa ryhmän jäsenenä. Opinnot luovat hyvät edellytykset elinikäiseen taiteiden harrastamiseen. Monipuolinen oppiminen antaa valmiuksia eri alojen opintoihin, yhteiskunnalliseen osallisuuteen ja muuttuvaan työelämään.

2. TOIMINNAN ARVOT

Teatteritaiteen opiskelu kansalaisopistossa ei edellytä erityislahjakkuutta, vaan monipuolisen itsensä ilmaisun ja ryhmässä toimimisen taitojen uskotaan olevan tärkeitä kaikille. Opetus tukee ihmisenä kasvamista ajattelun taitoja, ilmaisua ja luovuutta kehittämällä.

Opetus perustuu ihmiskäsitykseen, jossa ihminen on ainutkertainen ja toimii tasa-arvoisessa vuorovaikutuksessa toisten ihmisten kanssa sekä vaikuttaa aktiivisesti omaan elämäänsä. Taiteeseen ja taideopetukseen sisältyvät esteettisyyden, eettisyyden ja ekologisuuden kysymykset ohjaavat oppilasta pohtimaan ja arvioimaan, mikä elämässä on merkityksellistä ja arvokasta.

Opiskelussa on keskeistä taiteen tekeminen ja kokemisen ilo, halu, taito ja uteliaisuus sekä rohkeus tulkita taidetta persoonallisesti. Oppilasta ohjataan ymmärtämään ja arvostamaan erilaisuutta.

3. OPPIMISKÄSITYS, OPPIMISYMPÄRISTÖ JA TYÖTAVAT

3.1 Oppimiskäsitys

Oppilas on aktiivinen toimija. Hän oppii asettamaan tavoitteita ja toimimaan tavoitteiden suuntaisesti sekä itsenäisesti että vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Taiteellisen oppimisen tietopohja muodostuu oppilaan havainnoista, tunteista, ajatuksista, tiedoista, taidoista sekä ilmaisusta. Tpo-teatterissa oppiminen perustuu ennen kaikkea tekemällä oppimiseen.

Taiteen opiskelussa on olennaista uuden etsiminen, kyseenalaistaminen ja omien rajojen ylittäminen. Kokemukset ja vuorovaikutus ympäristön kanssa samoin kuin eri aistien käyttö ja kehollisuus ovat oppimisen kannalta olennaisia. Rohkaiseva ja kannustava ohjaus ja palaute ovat keskeinen osa oppimista edistävää vuorovaikutusta. Kypsyminen omaperäiseen ilmaisuun tapahtuu vähitellen yritysten, erehdysten ja oman kehityksen kautta. Opetuksen tavoitteena on käynnistää jatkuva kasvutapahtuma, jonka tuloksista osa näkyy ehkä vasta aikuisiässä.

3.2 Oppimisympäristö

Oppimisympäristö tarkoittaa sitä fyysistä tilaa, jossa työskennellään, sekä tpo-teatterissa vallitsevaa henkistä ilmapiiriä. Hyvä opiskeluympäristö on ilmapiiriltään turvallinen, avoin, myönteinen ja oppilasta rohkaiseva. Opiskeluympäristö tukee opiskelijan kasvua ja oppimista sekä antaa hänelle onnistumisen kokemuksia. Opiskelu- ja esitystilojen, työvälineiden ja materiaalien tulee mahdollistaa opetussuunnitelman mukainen opiskelu.

Oppimisympäristöjen luomisessa otetaan huomioon taiteenalalle ominainen aktiivinen ja pitkäjänteinen työskentely sekä taiteiden välinen osaaminen. Oppimisympäristönä voidaan käyttää myös koulun lähiympäristöä eri kohteineen sekä virtuaalista ympäristöä ja tehdään erilaisia yhteistyöhankkeita eri toimijoiden kanssa.

3.3 Työtavat

Teatteritaiteen opiskelu tapahtuu ryhmässä. Keskeistä ovat ryhmätyö- ja vuorovaikutustaidot sekä toisten työskentelyn kunnioittaminen. Työtapojen tulee ohjata opiskelijaa arvostamaan kaikkien ryhmänjäsenten työskentelyä ja työn tuloksia. Teatteritaidetta opiskellaan kokeilemalla, harjoittelemalla ja vastuuta ottamalla. Sitoutuminen ja motivaatio työskentelyyn ovat opiskelussa tärkeitä ja näihin opiskelijaa tuetaan.

Opiskelijoiden oman ilmaisu- ja havaintokyvyn harjoittaminen ovat keskeisiä teatteritaiteen opiskelussa. Työtavat valitaan siten, että ne tukevat opiskelijoiden kykyä ymmärtää ja arvioida omaa oppimistaan sekä kehittää näitä taitoja omassa taiteellisessa työskentelyssään. Työtavoissa korostuvat opiskelijan kehityksen jatkuva seuranta säännöllisen palautteenannon ja palutteen saamisen muodossa.

4. TOIMINTAKULTTUURI

Toimintakulttuuri tulee näkyväksi kaikessa toiminnassa ja se vaikuttaa oppilaan kokemukseen opetuksen laadusta ja osallisuudesta. Se muotoutuu työtä ohjaavien normien tulkinnasta, vakiintuneista käytännöistä sekä yhteisön jäsenten ajattelu- ja toimintatavoista. Yhteinen toimintakulttuuri edistää tpo-teatterin tehtävän, arvoperustan ja oppimiskäsityksen mukaisen opetuksen toteuttamista.

Hyvän toimintakulttuurin lähtökohtana on kokemus osallisuudesta, joka syntyy yhdessä toimimisesta ja kaikkien ottamisesta mukaan toimintaan. Tavoitteena on luoda oppimista ja kestävää hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria, mikä edellyttää aitoa kohtaamista sekä välittävää ja kunnioittavaa vuorovaikutusta. Hyvä toimintakulttuuri näkyy mm. viihtyisinä ja toimivina tiloina, ajanmukaisina laitteistoina, suunnitelmallisena ja motivoituneena toimintana, viihtyisinä ja avoimena työilmapiirinä sekä oppilaiden laadukkaina oppimistuloksina. Kannustavassa toimintakulttuurissa hyväksytään erilaisia toimintatapoja ja sallitaan oppiminen epäonnistumisten kautta. Arjen valinnoissa ja toiminnassa otetaan huomioon kestävä elämäntapa ja kulttuurinen monimuotoisuus.

Toimintakulttuuria kehitetään jatkuvalla pedagogiikan ja taiteenalan osaamisen kehittämisellä. Olennaista on oppilaitoksen johtaminen sekä opetuksen arkikäytäntöjen organisointi, suunnittelu, toteuttaminen ja arviointi. Avointa ja rakentavaa vuorovaikutusta tarvitaan sekä oppilaitosyhteisön sisäisessä että huoltajien ja muiden tahojen kanssa tehtävässä yhteistyössä.

5. OPETUKSEN LAAJUUS JA RAKENNE

Yleisen oppimäärän laskennallinen laajuus on 500 tuntia, josta yhteisten opintojen laajuus on 300 tuntia ja teemaopintojen 200 tuntia. Varhaisiän opinnoista päättää koulutuksen järjestäjä. Opintojen laajuuden laskennallisena perustana käytetään 45 minuutin pituisia oppituntia.

Opinnot muodostuvat **opintokokonaisuuksista** (*Teatteri 1, Teatteri 2, Teatteri 3, Teatteri 4*). Siirryttäessä yhden opintokokonaisuuden aikana ikäryhmästä toiseen (esim. 9-vuotiaista 10-vuotiaisiin) opetuksen sisällöt laajenevat ja syventyvät.

Teatteritaiteen opintojen rakenne, yht. 500 tuntia

Opintojen laajuus	Opintokokonaisuudet	Ikäryhmä	Opetustunnit	
Yhteiset opinnot 300 t	Teatteri 1 150 t	7-8-vuotiaat	Lukuvuosi 60 t	
		9-vuotiaat	Lukuvuosi 60 t	
		10-vuotiaat	Lukuvuosi 60 t	
	Teatteri 2 150 t	11-vuotiaat	Lukuvuosi 60 t	
		12-vuotiaat	Lukuvuosi 60 t	
Teemaopinnot 200 t	Teatteri 3 200-300 t	13-15-vuotiaat	Lukuvuosi 100 t	Opetus 80 t
				Työpaja 20 t
	Teatteri 4 200-300 t	16-18-vuotiaat	Lukuvuosi 100 t	Opetus 80 t
				Työpaja 20 t

Oppilas saa teatteritaiteen yleisen oppimäärän päättötodistuksen suoritettuaan 300 tunnin yhteiset opinnot sekä 200 tunnin teemaopinnot. Oppilas voi kuitenkin halutessaan jatkaa teatteritaiteen opintojaan 18-vuotiaaksi asti.

Kansalaisopisto ei järjestä tällä hetkellä teatteritaiteen varhaisiän opintoja. Jos opintoja jatkossa järjestetään, kirjataan niiden laajuus, tavoitteet ja sisällöt opetussuunnitelman liitteenä.

6. OPETUKSEN YLEISET TAVOITTEET

Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän tavoitteena on elinikäisen taidesuhteen ja kulttuurisen osallisuuden edistäminen. Teatteritaiteen opiskelun tavoitteena on vahvistaa oppilaiden kulttuurista osaamista kehittämällä heidän taitojaan ja tietojään. Teatteritaiteen opinnot tarjoavat innostavia ja monipuolisia mahdollisuuksia taiteen tekemiseen ja kokemiseen sekä taiteesta nauttimiseen. Oppilaita kannustetaan pohtimaan taiteen merkitystä omassa elämässä sekä vaikuttamaan omaan elinympäristöönsä taiteen keinoin.

Yleisen oppimäärän tavoitteena on oppimisen ilon, opiskelumotivaation ja luovan ajattelun edistäminen. Opetuksessa huomioidaan oppilaiden yksilölliset oppimisen tarpeet ja lähtökohdat. Oppilasta kannustetaan ja ohjataan valitsemaan itselleen merkityksellisiä tapoja tehdä taidetta.

Yleisen oppimäärän opinnoissa oppilaat kokeilevat, harjoittelevat ja soveltavat teatteritaiteen ilmaisukeinoja moniaistisesti. Opetus tukee oppilaiden ajattelun taitojen ja monilukutaidon kehittymistä myös taiteiden ja tieteiden välisyyttä hyödyntämällä. Oppilaita kannustetaan tutustumaan taiteenalaan historiallisesta ja yhteiskunnallisesta näkökulmasta.

7. TPO-TEATTERIN YHTEISTEN OPINTOJEN TAVOITTEET JA SISÄLLÖT OPINTOKOKONAISUUKSITTAIN

7.1 Teatteri 1 (7–10-vuotiaat) ja Teatteri 2 (11–12-vuotiaat)

7.1.1 Opetuksen yhteiset tavoitteet

Esiintymis- ja vuorovaikutustaidot

Opetuksen tavoitteena on

- kannustaa oppilasta toimimaan vastuullisena ryhmän jäsenenä
- rohkaista oppilasta vuorovaikutukseen ja kontaktiin toisten esiintyjien ja yleisön kanssa
- ohjata oppilasta harjoittelemaan läsnäoloa esiintymistilanteessa
- ohjata oppilasta harjoittelemaan kokonaisvaltaista ilmaisua
- rohkaista oppilasta refleктоimaan omaa työskentelyään
- ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä muihin taiteenlajeihin.

Teatteriesitys

Opetuksen tavoitteena on

- motivoida oppilasta työskentelemään pitkäjänteisesti ja tavoitteellisesti
- ohjata oppilasta omaksumaan teatterin käsitteitä ja tutustumaan eri osa-alueisiin
- ohjata tunnistamaan esityksen harjoitusprosessin vaiheita.

Oma taiteellinen prosessi

Opetuksen tavoitteena on

- kannustaa oppilasta luovaan toimintaan ja uteliaisuuteen sekä kokeilemaan rohkeasti teatterin keinoja
- rohkaista oppilasta uskomaan itseensä, löytämään omia vahvuuksiaan ja kehittämisaalueitaan
- innostaa oppilasta asettamaan itselleen tavoitteita ja refleктоimaan omaa työskentelyään.

Teatteritaide osana yhteiskuntaa

Opetuksen tavoitteena on

- kannustaa oppilasta havainnoimaan teatteria yhteiskunnallisena ilmiönä
- ohjata oppilasta tutustumaan teatteriin taidemuotona
- ohjata oppilasta analysoimaan kokemaansa ja näkemäänsä
- ohjata oppilasta tutustumaan teatterin moninasiin työnkuviin.

7.1.2 Opetuksen sisällöt

Teatteritaiteen yhteisissä opinnoissa tutustutaan teatteritaiteeseen erilaisten harjoitteiden ja esitystentekoprosessien kautta. Opinnoissa keskustellaan ja toimitaan vuorovaikutteisesti ryhmässä sekä harjoitellaan erilaisia teatteritaitoja, kuten esiintyjyyden eri osa-alueita ja esiintymistaitoja (puhetta, fyysistä ilmaisua, äänenkäyttöä). Tuotetaan esitysten lähdemateriaaleja itse osana harjoitusprosessia ja tutustutaan erilaisiin lähdemateriaaleihin, esimerkiksi näytelmiin, runoihin, satuihin, elokuviin, mediateksteihin, kuviin, ääniin tai elämäntarinoin. Opintojen aikana harjoitellaan palautteen antamista ja vastaanottamista sekä reflektion tekemistä eri tavoin.

Keskeiset sisällöt opintokokonaisuuksittain

<p>Teatteri 1, 7–10-vuotiaat</p>	<p>Oppimisen lähtökohtina ovat leikki, mielikuvitus sekä ryhmässä toimiminen. Opettajan tehtävä on rohkaista oppilaita ilmaisemaan omia ideoitaan ja auttaa heitä viemään niitä eteenpäin tarinalliseen ja teatterilliseen muotoon.</p> <p>Työtapoina ovat mm. improvisaatio, miiminen esittäminen, liikunnalliset lämmittelyharjoitukset ja arvaus- sekä matkimisleikit. Ryhmässä leikitään draama- ja tutustumisleikkejä ja tehdään keskittymis-, kuuntelu- ja reaktiokykyä kehittäviä harjoituksia.</p> <p>Tutustutaan draaman rakenteeseen. Harjoitellaan yhteistä tarinankerrontaa ryhmänä improvisoiden. Näytellään omia sekä toisten tarinoita ja totutellaan yleisönä sekä esiintyjänä toimimiseen vuorottelemalla molemmissa rooleissa. Valmistetaan vapaamuotoisia sekä alku-keskikohta-loppu -rakenteisia pienoisesityksiä, joiden lähtökohtina voivat toimia esimerkiksi tapahtumapaikat, esineet ja roolihahmot.</p>
<p>Teatteri 2, 11–12-vuotiaat</p>	<p>Syvennyttään tarinankerrontaan, tehdään lyhyitä esityksiä ryhmissä, pareittain ja yksin. Tutkitaan miten toiminnallisen esityksen kerrontaa voidaan tarkentaa ja monipuolistaa puheella. Luodaan erilaisia roolihahmoja piirteineen. Pohditaan miten teatteriesityksen tapahtumatodellisuutta elävöitetään teatterissa, ja tutustutaan esityksen sekä näyttelijän yleisösuhteeseen.</p> <p>Käsitellään oppilaitten omaa elämää koskettavia aiheita sekä tapahtumia ja otetaan niitä käyttöön draamaharjoitusten ja esitysten lähtökohdiksi. Pohjamateriaaliksi voidaan valita myös esimerkiksi valmiita satuja, elokuvien tai kirjojen juonia, uutisia, artikkeleja, valokuvia tai omaelämäkerrallisia tapahtumia. Monipuolistetaan tarinoitten rakennetta, käytetään enemmän aikaa suunnitteluun ja kirjoitetaan yhdessä repliikkejä ja lyhyitä dialogeja.</p> <p>Lavastetaan tapahtumapaikkoja ja näytellään niissä. Kokeillaan äänimaailman, valojen, puvustuksen, tarpeiston ja lavastuksen vaikutusta esitykseen ja kerrontaan. Pohditaan ja kokeillaan yhdessä millä keinoin esityksen tapahtumatodellisuus saadaan eläväksi ja uskottavaksi yleisölle. Samalla opetellaan näyttämökuvien hahmottamisen sekä rakentamisen perusteita.</p> <p>Tähdennetään yleisön läsnäoloa teatteriesityksessä ja korostetaan mm. näyttelemisen suunnan ja ilmaisun voimakkuuden sekä rytmin merkitystä. Tutustutaan äänenkäytön perusteisiin.</p> <p>Kehitetään fyysistä ilmaisua hahmotyöskentelyn avulla ja tutustutaan statuksen, luonteenpiirteiden ja tunnetilojen näyttelemiseen. Improvisoidaan erilaisia roolihahmoja. Lähtökohtina käytetään mm. fyysisiä piirteitä, puvustusta ja repliikkejä.</p> <p>Harjoitellaan ohjaamista ja ohjatuksi tulemista. Arvioidaan yhdessä omaa ja muiden tekemistä. Mahdollisuuksien mukaan käydään katsomassa yhdessä teatteriesityksiä ja keskustellaan roolisuorituksista ja esitysten toteutuksesta teatterin eri osa-alueiden, kuten näyttelijäntyön, äänisuunnittelun, valosuunnittelun, puvustuksen, maskeerauksen ja lavastuksen näkökulmasta.</p> <p>Valmistetaan mahdollisuuksien mukaan yleisöllinen esitys oppilaiden ystäville ja vanhemmille.</p>

*Tpo-teatteri järjestää yhteisten opintojen aikana oppilailleen teemallisen **monitaiteisen tapahtuman** yhteistyössä kansalaisopiston kuvataidekoulun, musiikkikoulun ja sanataidekoulun kanssa. Tapahtuman tavoitteena on saattaa yhteen taiteen perusopetuksen parissa olevia lapsia, laajentaa heidän taidekäsitystään ja herättää kiinnostusta taiteelle ominaisia yhteneviä päämääriä kohtaan. Huomiota kiinnitetään taiteen erilaisiin ja yhteisiin ilmaisukeinoihin, joiden kautta saatetaan tavoittaa samansuuntaisia sisältöjä. Tapahtuma on kestoltaan 5 tuntia.*

8. TPO-TEATTERIN TEEMAOPINTOJEN TAVOITTEET JA SISÄLLÖT OPINTOKOKONAISUUKSITTAIN

8.1 Teatteri 3 (13–15-vuotiaat) ja Teatteri 4 (16–18-vuotiaat)

8.1.1 Opetuksen yhteiset tavoitteet

Esiintymis- ja vuorovaikutustaidot

Opetuksen tavoitteena on

- kannustaa oppilasta toimimaan vastuullisena ryhmän jäsenenä
- rohkaista oppilaita vuorovaikutukseen ja kontaktiin toisten esiintyjien ja yleisön kanssa
- ohjata oppilasta ymmärtämään läsnäolon merkitys esiintymistilanteessa
- ohjata oppilasta kehittämään kokonaisvaltaista ilmaisuaan
- rohkaista oppilasta refleктоimaan omaa ja muiden työskentelyä.

Teatteriesitys

Opetuksen tavoitteena on

- motivoida ja sitouttaa oppilasta työskentelemään pitkäjänteisesti ja tavoitteellisesti
- ohjata oppilasta omaksumaan teatterin käsitteitä ja jonkin osa-alueen, kuten näyttelijäntyön
- ohjata oppilasta tutustumaan teatteriesitysten eri muotoihin
- ohjata oppilasta tutustumaan näytelmäkirjallisuuteen ja harjoittelemaan näytelmien lukemista.

Oma taiteellinen prosessi

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta havainnoimaan itseään sekä ilmiöitä ja todellisuutta ympärillään
- rohkaista oppilasta löytämään omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan ja ilmaisemaan itseään
- innostaa oppilasta asettamaan itselleen tavoitteita ja refleктоimaan omaa työskentelyään.

Teatteritaide osana yhteiskuntaa

Opetuksen tavoitteena on

- kannustaa oppilasta havainnoimaan teatteria ja teatteritaidetta osana omaa elämää ja yhteiskunnallisena ilmiönä
- ohjata oppilasta tutustumaan teatterin moninaiisiin tehtävänkuvuihin, teatteritaitojen hyödyntämiseen eri ammateissa, työhaussa ja opiskelussa sekä harrastamaan teatteria monipuolisesti
- ohjata oppilasta tutustumaan teatteriin ja sen sovelluksiin taidemuotona ja teatteritaiteen yhteyksiin muihin taiteisiin
- ohjata oppilasta analysoimaan kokemaansa ja näkemäänsä.

8.1.2 Opetuksen sisällöt

Teatteritaiteen yleisen oppimäärän teemaopinnoissa tutustutaan teatteritaiteeseen erilaisten harjoitteiden ja esitystentekoprosessien kautta. Opintoissa harjoitellaan erilaisia teatteritaitoja sekä keskustellaan, analysoidaan ja toimitaan vuorovaikutteisesti ryhmässä. Opintoissa tutustutaan erilaisiin esitysten lähdemateriaaleihin ja tuotetaan niitä itse. Opintojen aikana harjoitellaan palautteen antamista ja vastaanottamista sekä reflektion tekemistä eri tavoin.

Keskeiset sisällöt opintokokonaisuuksittain

<p>Teatteri 3, 13–15-vuotiaat</p>	<p>Vahvistetaan kokonaisvaltaisesti oppilaiden näyttämöilmaisua. Harjoitellaan heittäytymistä, eläytymistä ja improvisointia eri tekniikoilla ja syvennytään erilaisiin näyttelijäntyön metodeihin ja osa-alueisiin. Tutustutaan teatterin eri tyylilajeihin sekä muotoihin ja käytetään valmista sekä oppilaiden itse tuottamaa materiaalia kohtausten ja esitysten pohjana.</p> <p>Tutustutaan tarkemmin näyttelijän tärkeimpiin työvälineisiin – puheeseen, kehoon, ajatteluun sekä tunteisiin. Vahvistetaan erilaisilla harjoituksilla mm. äänenkäyttöä sekä fyysistä ilmaisua. Kehitetään ulospäin sekä sisäänpäin kohdistuvaa kuuntelukykä, impulssien sekä reaktioiden hyväksymistä ja ympäristön, tilan ja oman kehon hahmottamista. Käytetään mielikuvaharjoituksia näyttelemisen välineenä. Kohdistetaan mielikuvatyöskentely mm. tilan ja tilanteen näyttelemiseen. Otetaan näyttelijäntyössä käyttöön statuksen lisäksi päämäärä ja suunta. Luodaan erilaisia roolihahmoja ja keskitytään työtapoihin, jotka kehittävät kykyä näyttellä luonteenpiirteitä ja tunnetiloja.</p> <p>Luetaan valmista näytelmätekstiä ja analysoidaan sekä näyttämöllistetään sitä yhdessä. Kirjoitetaan itse omaa materiaalia ja muodostetaan monologeja, dialogeja sekä polylogeja. Dramatisoidaan opettajan avustuksella itse tuotettua materiaalia näyttämömuotoon ja tutustutaan samalla erilaisiin dramaturgisiin keinoihin.</p> <p>Oppilaat toimivat vuorollaan näyttelijöinä, käsikirjoittajina sekä ohjaajina, ja heitä kannustetaan hahmottelemaan käytössä oleva materiaali laaja-alaisesti näyttämölle. Otetaan huomioon teatterin tärkeimmät osa-alueet ja keinot, kuten näyttelijäntyö, visuaalisuus (lavastus, valo, puvustus, maskeeraus), äänimaailma ja näiden yhteisvaikutuksesta muodostuva tunnelma. Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä muitten taidelajien oppilasryhmien kanssa.</p> <p>Analysoidaan opettajan ohjaamana kaikkea tehtyä ja koettua. Totutaan oman sekä muitten työn aktiiviseen arviointiin. Annetaan palautetta ja otetaan vastaan sitä.</p> <p>Tutustutaan oppilaiden kiinnostuksen perusteella yhteen tai useampaan teatterin muotoon, kuten musiikkiteatteriin, nukketeatteriin, naamioteatteriin, sanattoman teatteriin, tanssiteatteriin ja osallistavaan teatteriin.</p> <p>Lisäksi tutustutaan yhteen tai useampaan teatterin tyylilajiin, kuten tragediaan, komediaan, farssiin sekä yleisesti draaman jälkeiseen teatteriin.</p> <p>Valmistetaan ja esitetään yleisölle avoin teatteriesitys.</p>
--	---

<p>Teatteri 4, 16 – 18-vuotiaat</p>	<p>Laajennetaan teatterikäsitystä kohti näyttämötaidetta ja tutustutaan kokeilevaan teatteriin. Tutkitaan esityksen ja näyttelijän yleisösuhdetta ja käytetään nykyteatterin ja draaman jälkeisen teatterin keinoja esitysmateriaalin näyttämöllistämässä. Siirrytään tekstilähtöisestä työtavasta aihe- ja ilmiölähtöiseen työtapaan. Otetaan kantaa henkilökohtaisesti koskettaviin yhteiskunnallisiin aiheisiin ja keskitytään oppilaitten omaan yksilölliseen taideprosessiin.</p> <p>Käytetään devising-metodeja ja valmistetaan esitysmateriaalia vapaasti ja ennakkoluulottomasti. Oppilaita kannustetaan ajattelemaan kaikkea mahdollisena lähdemateriaalina teatteriin. Kannustetaan tulkitsemaan laaja-alaisesti ja rohkeasti – kyseenalaistaen realismin ja etsien luovia keinoja ilmentää idea näyttämöllä. Muutetaan oppilaitten omia havaintoja, kysymyksiä ja väitteitä kohtauksiksi, näyttämökuviksi, puheeksi, ääneksi, liikkeeksi ja toiminnaksi. Kokeillaan abstrakteja, metaforisia ja esteettisesti etäännytettyjä tapoja kertoa ja näyttämöllistää ideoita. Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä muitten taidelajien oppilasryhmien kanssa. Tutustutaan fyysiseen teatteriin ja liikeilmaisuun.</p> <p>Nostetaan taideprosessi tärkeään asemaan. Keskustellaan yhdessä taidekokemuksista ja analysoidaan omaa sekä muitten tekemistä. Pääpaino on henkilökohtaisen taiteilijuuden ja oman äänen esiintuomisessa. Samalla vahvistetaan kokonaisvaltaisesti oppilaitten näyttämöilmaisua ja persoonallisuutta teatterintekijöinä.</p> <p>Valmistetaan ja esitetään yleisölle avoin teatteriesitys.</p>
--	---

9. OPPIMISEN ARVIOINTI JA ARVIOINNIN KOHTEET

9.1 Oppimisen arviointi

Oppimisen arvioinnin tehtävänä teatteritaiteen opinnoissa on tukea opiskelijoiden edistymistä ja opinnoille annettujen tavoitteiden saavuttamista. Arviointi tukee opiskelijoiden oman taiteilijuuden, esiintymis- ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä, omien tavoitteiden asettamista ja oman edistymisen seuraamista suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Oppimista arvioidaan myönteisesti ja kannustavasti niin opintojen aikana kuin niiden päättövaiheessakin. Opiskelun ja oppimisen monipuolinen ja jatkuva arviointi koostuu erilaisista palautteen antamisen tavoista. Opiskelijat saavat henkilökohtaista palautetta opettajaltaan. Opiskelijoita kannustetaan myös jatkuvaan itsearviointiin ja vertaisarviointiin. Palaute kytkeytyy oppimisen tavoitteisiin ja on luonteeltaan ohjaavaa, jatkuvaa, kannustavaa ja pitkäkestoista. Arviointi tukee oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä sekä itseohjautuvuuden lisääntymistä. Oppimisen arviointi kohdistuu ainoastaan työskentelyyn, tavoitteiden mukaisen osaamisen karttumiseen sekä teatteritaitojen kehittymiseen, ei opiskelijan persoonaan. Arvioinnissa ja palautteenannossa otetaan huomioon opiskelijoiden hyvän itsetunnon ja myönteisen minäkuvan kehittyminen.

9.2 Arvioinnin kohteet

Arvioinnin kohteet määräytyvät opetukselle asetetuista tavoitteista. Sekä yhteisien että teemaopintojen arviointikohteet ovat:

- teatteritaiteen osa-alueen taidot, kuten esiintymistaidot, ohjaukselliset taidot, visuaaliset taidot ja dramaturgiset taidot
- vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot
- opiskelijan omien tavoitteiden asettaminen ja niiden saavuttaminen, itsearviointitaitojen kehittyminen
- opiskelijan oma taiteellinen prosessi, oman ilmaisuvoiman kehittyminen
- sitoutuminen ja vastuullinen työskentelyote esityksiin tähtäävissä prosesseissa

Yhteisien opintojen arvioinnissa painottuu erityisesti esiintymis- ja vuorovaikutusprosessi sekä teatteriesityksen valmistusprosessi.

Teemaopintojen arvioinnissa painottuu erityisesti oma taiteellinen prosessi ja taitojen syventyminen.

10. OPPIMÄÄRÄN YKSILÖLLISTÄMINEN

Tarvittaessa kartoitetaan oppilaan oppimisen erityistarpeet ja laaditaan niiden pohjalta henkilökohtainen opetussuunnitelma yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajan kanssa. Yksilöllistäminen tehdään niin, että oppilas voi kehittää taitojaan omista lähtökohdistaan ja se voi tarkoittaa esim. tavoitteiden, sisältöjen, opiskeluajan, opetuksen toteuttamistavan, tarvittavien tukitoimien ja arviointimenettelyjen yksilöllistämistä. Yksilöllistäminen on mahdollista toteuttaa vain Tpo-teatterin toimintaresurssien puitteissa.

11. OPPILAAKSI OTTAMISEN PERIAATTEET JA OPINTOJEN HYVÄKSI LUKEMINEN

Tpo-teatteri ottaa lukuvuosittain uusia oppilaita sekä perustettaviin uusiin opetusryhmiin että muissa opetusryhmissä vapautuville oppilaspaikoille. Oppilaat otetaan hakemusten perusteella. Jos kaikkia määräaikaan mennessä opetukseen pyrkiviä ei voida sijoittaa opetusryhmiin, suoritetaan arvonta. Ryhmiä voidaan täydentää myös lukuvuoden aikana. Muista teatteritaiteen taiteen perusopetusta antavista oppilaitoksista siirtyvät oppilaat ovat etusijalla vapaita opiskelupaikkoja täytettäessä.

Ryhmäkokoja säätelee sekä pedagoginen tarkoituksenmukaisuus että tilojen koko. Ryhmäkoko on pääsääntöisesti 8-12 oppilasta. Koska ryhmän muodostumiseen vaikuttavat ilmoittautumisten määrä, oppilaiden ikä, suoritettavat opinnot ja mahdollinen opetuksen eriyttämisen tarve, joudutaan ryhmäkoosta toisinaan joustamaan sekä ylös- että alaspäin. Pääsääntö kuitenkin on, että ryhmäkokoja noudatetaan.

Oppilaan siirtyessä tpo-teatterin oppilaaksi toisesta taiteen perusopetuksen teatteritaiteen oppilaitoksesta hyväksyy kansalaisopiston rehtori suoritettavat opinnot hyväksi luettaviksi esitettyjen todistusten ja mahdollisten lisäselvitysten perusteella.

Opinnoista peritään lukukausimaksu. Lukukausimaksun laiminlyönti aiheuttaa oppilaspaikan menetyksen.

12. YHTEISTYÖ

12.1 Yhteistyö kansalaisopistossa

Tpo-teatteri tekee jatkuvasti yhteistyötä kansalaisopiston muiden taiteenperusopetusta antavien yksiköiden (kuvataidekoulu, musiikkikoulu, sanataidekoulu) kanssa mm. opetuksen ja muiden toimintojen kehittämiseksi eri taiteenalojen erityisyys huomioiden. Kansalaisopiston taiteen perusopetus toimii yhteisen arvopohjan sekä yhdenvertaisen ja tasa-arvoon perustuvan oppimiskäsityksen mukaisesti.

12.2 Yhteistyö huoltajien ja muiden tahojen kanssa

Huoltajien osoittama kiinnostus lasten harrastustoimintaa kohtaan edesauttaa pitkäjänteisen harrastamisen jatkumista. Kansalaisopisto ja Tpo-teatteri tiedottavat toiminnastaan sekä opiston nettisivujen että Pedanetin välityksellä. Vanhempia rohkaistaan ottamaan yhteyttä ryhmän opettajaan, toimistoon tai kansalaisopiston apulaisrehtoriin oppilaan opintoihin liittyvissä kysymyksissä. Tpo-teatteri järjestää lukuvuosittain esityksiä, jolloin mm. oppilaiden huoltajat ja muu perhe pääsee näkemään ja arvioimaan opintojen tuloksia.

Tärkeimpiä paikallisia ja valtakunnallisia yhteistyötahoja ovat muut taiteen perusopetuksen oppilaitokset, lastenkulttuurikeskus Kulttuuriaitta, Jyväskylän kaupunginteatteri, paikalliset harrastajateatterit sekä muut kansalaisopistot ja Taiteen perusopetusliitto.

13. TOIMINNAN JATKUVA KEHITTÄMINEN

Tpo-teatteri kehittää toimintaansa itsenäisesti, yhteistyössä kansalaisopiston muun taiteen perusopetuksen, muiden paikallisten ja valtakunnallisten yhteistyötahojen kanssa ja kansainvälisesti.

Keskeinen väline Tpo-teatterin itsearviointiin ja toiminnan kehittämiseen on taiteen perusopetusta varten suunniteltu Virvatuli-malli, jonka arviointialueet ovat oppilaat, opettajat, oppimisympäristö, johtaminen ja yhteistyösuhteet. Arviointia suoritetaan säännöllisesti toiminnan monipuolisen kehittämisen turvaamiseksi. Opetuksen säännöllisen ulkoisen arvioinnin mahdollistavat mm. Tpo-teatterin järjestämät teatteriesitykset.

Tpo-teatterin vastuutahot keskustelevat vuosittain opetuksen tavoitteista, koulun, opetuksen ja opetussuunnitelman kehittämistarpeista sekä seuraavat tavoitteiden toteutumista. Arvokeskusteluissa kansalaisopiston taiteen perusopetuksen eri toimijoiden kesken pyritään huomioimaan oppilaiden ja heidän vanhempiansa, opetushenkilöstön ja eri sidosryhmien näkemykset.

Kehittäminen tapahtuu mahdollisuuksien mukaan tiimityönä, jossa tärkeässä osassa on koko henkilökunta sekä mahdollisuuksien mukaan myös oppilaat ja huoltajat. Opettajien kesken tehtävä yhteistyö ja erilaisten näkemysten ja työtapojen hyväksyminen on keskeistä taideopetuksessa ja sen kehittämisessä.

Vuosittain seurataan uusien oppilaiden ja opintonsa keskeyttäneiden oppilaiden lukumäärää sekä oppilaiden läsnäolomääriä. Asiakastytyväisyyskyselyt sekä oppilaille että huoltajille pyritään tekemään säännöllisesti osana Virvatuli-arviointia. Jyväskylän kaupungin järjestämiin henkilökunnan työtyytyväisyys- ja työturvallisuuskyselyihin osallistutaan säännöllisesti.

Opetussuunnitelmaa päivitetään ja uudistetaan tarvittaessa.